

Μερική απασχόληση γυναικών

Το 11^ο Ενημερωτικό σημείωμα του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) εντάσσεται στο θεματικό πεδίο “Γυναίκες και Οικονομία”.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται στατιστικά δεδομένα για τους εξής δείκτες του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων :

- Μερική απασχόληση ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης, ανά φύλο.
Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο του ποσοστού μερικής απασχόλησης προς το συνολικό ποσοστό απασχόλησης.
- Κατανομή πληθυσμού με μερική απασχόληση εργασίας ανά φύλο, οικονομική δραστηριότητα και αιτία μερικής απασχόλησης.
Ο δείκτης υπολογίζεται ως το πηλίκο του αριθμού των μερικώς απασχολούμενων ατόμων ανά αιτία μερικής απασχόλησης ή ανά οικονομική δραστηριότητα προς το σύνολο των μερικώς απασχολούμενων.

Η μερική απασχόληση ορίζεται ως η απασχόληση κατά την οποία οι συνήθεις ώρες εργασίας είναι λιγότερες από αυτές των παρόμοιων εργαζομένων πλήρους απασχόλησης. Η διάκριση μεταξύ πλήρους και μερικής απασχόλησης βασίζεται στην αυθόρμητη απάντηση του ερωτωμένου στο σχετικό ερώτημα.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται δεδομένα που αφορούν στο Β' Τρίμηνο του 2017 και αναφέρονται σε απασχολούμενους ηλικίας 15 και άνω της Ελλάδας με μερική απασχόληση. Η κατηγοριοποίηση έχει γίνει βάσει μονοψήφιων κατηγοριών οικονομικής δραστηριότητας και φύλου.

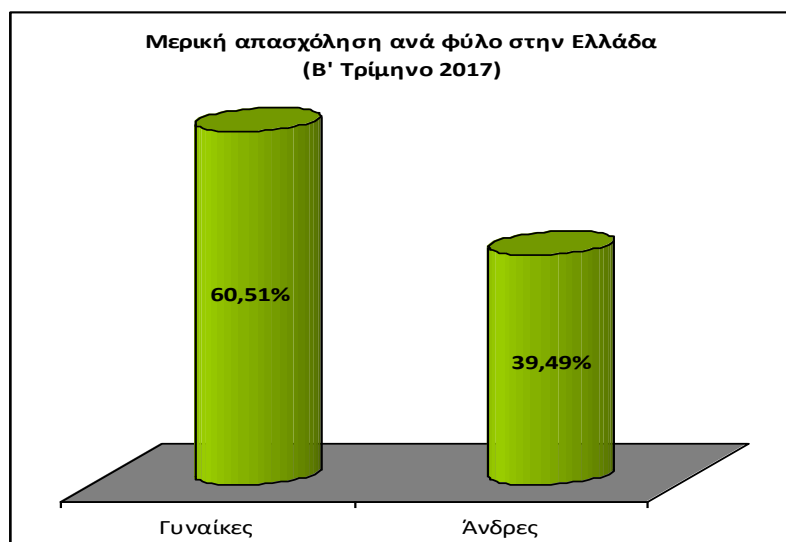
Πίνακας 1: Απασχολούμενες/οι 15 ετών και άνω με μερική απασχόληση κατά μονοψήφιες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας και φύλο, Β' Τρίμηνο 2017 (σε χιλιάδες)

	Άνδρες	Γυναίκες
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	20,7	26,0
Μεταποίηση	12,7	7,3
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0,1	0,0
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	0,4	0,0
Κατασκευές	17,0	1,5
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων	25,7	46,5

οχημάτων και μοτοσικλετών		
Μεταφορά και αποθήκευση	4,0	2,3
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	30,2	33,9
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,6	2,2
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	0,3	2,6
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1	0,2
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	5,1	10,7
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	3,9	10,4
Δημόσια διοίκηση και άμυνα υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	0,9	1,8
Εκπαίδευση	10,1	37,6
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	4,8	13,5
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	7,5	5,4
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1,8	9,5
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες	0,9	15,0
Σύνολα	147,8	226,5

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Τριμηνιαία) - Β' Τρίμηνο 2017)¹

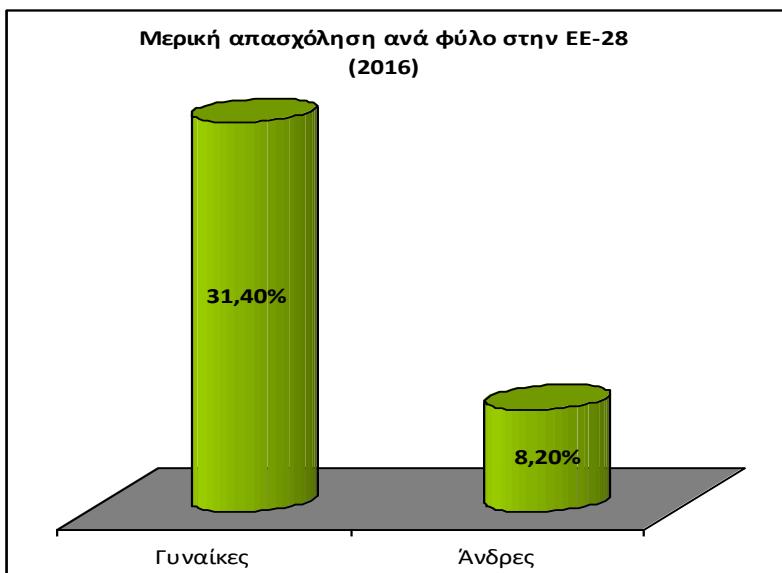
Στο σύνολο των μερικώς απασχολούμενων γυναικών και ανδρών (374.300) το ποσοστό των γυναικών είναι 60,51% ενώ το ποσοστό των ανδρών είναι 39,49%. Δηλαδή, περίπου 78.700 γυναίκες περισσότερες από τους άνδρες εργάζονται με μερική απασχόληση (διαφορά 21,03 ποσοστιαίων μονάδων).

Δράσεις σχετικά με την αύξηση της ελκυστικότητας της επιχειρηματικής δράσης για τις γυναίκες, καθώς και προτάσεις για φορολογικά και ασφαλιστικά κίνητρα με σκοπό την ενθάρρυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, εμπεριέχονται στους στόχους της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) που έχει θέσει βάσει του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (Ε.Σ.Δ.Ι.Φ.) 2016-2020.

¹ <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO01/>

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (ΕΕ-28) ο αριθμός του εργατικού δυναμικού, γυναικών και ανδρών, που απασχολείται μερικώς (ηλικίες 20-64), αυξάνεται αργά αλλά σταθερά τα τελευταία χρόνια. Από 14,9% το 2002 σε 19,0% το 2015. Υψηλές τιμές καταγράφηκαν στην Ολλανδία το 2016, με το 46,6% των γυναικών και ανδρών υπαλλήλων να απασχολείται μερικώς. Σε αντίθεση με την Βουλγαρία όπου το ίδιο ποσοστό ανέρχεται σε 1,9%. Αξίζει να παρατηρήσουμε ότι τα ποσοστά της μερικής απασχόλησης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ γυναικών και ανδρών. Το 2016 περίπου το ένα τρίτο (31,4 %) των γυναικών, ηλικίας 20-64 ετών που απασχολούνταν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (ΕΕ-28), εργάζονταν με καθεστώς μερικής απασχόλησης, αναλογία κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη για τους άνδρες (8,2 %). (Πηγή: Eurostat)²

Γράφημα 2: Μερική απασχόληση ανά φύλο στην ΕΕ-28 (2016)

Με βάση τα παραπάνω, συμπεραίνεται ότι η εργασία μερικής απασχόλησης έχει θετικό αντίκτυπο στο ποσοστό απασχόλησης, αφού καταγράφεται αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Ωστόσο η ποιότητα των θέσεων εργασίας μερικής απασχόλησης είναι κατά κανόνα χαμηλότερη, αφού οι μερικώς απασχολούμενες/οι εργαζόμενες/οι λαμβάνουν κατά κανόνα χαμηλότερες αποδοχές και έχουν λιγότερες δυνατότητες προόδου στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Συν τοις άλλοις, η μερική απασχόληση εργαζομένων στην Ευρώπη, οι οποίες/οι απασχολούνται σε υψηλόβαθμες ή διευθυντικές θέσεις, όπου απαιτείται υψηλό επίπεδο προσόντων, δεν συναντάται συχνά. Για την ακρίβεια αποτελεί πρακτική μόνο για το 1/4 των επιχειρήσεων.

Ένα ακόμα σημαντικό σημείο που αφορά το σύνολο των μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων, γυναικών και ανδρών, αποτελεί η βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ της επαγγελματικής και της προσωπικής ζωής. Έχει υποστηριχτεί ότι η μερική απασχόληση επιτρέπει στους γονείς να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα παιδιά τους χωρίς να χάνουν τη δουλειά τους. Ωστόσο, οι γυναίκες αναλαμβάνουν σημαντικά άμισθα καθήκοντα, όπως το νοικοκυριό και τη φροντίδα των παιδιών ή συγγενικών προσώπων σε μεγαλύτερη κλίμακα απ' ό,τι οι άνδρες. Οι εργαζόμενοι άνδρες περνούν κατά μέσο όρο 9 ώρες την εβδομάδα σε άμισθες δραστηριότητες φροντίδας και νοικοκυριού, ενώ οι γυναίκες περνούν 26 ώρες – που σημαίνει τουλάχιστον 4 ώρες κάθε μέρα. Το γεγονός αυτό αντανακλάται στην αγορά εργασίας με περισσότερες από 1 στις 3 γυναίκες να μειώνουν τις έμμισθες ώρες τους σε μερικής απασχόλησης ενώ μόνο 1 στους 10 άνδρες κάνει το ίδιο. Τα παραπάνω ενισχύονται από τα δεδομένα του συνόλου των 226.500 μερικώς απασχολούμενων γυναικών, από τις οποίες οι 11.300 (4,98%) απασχολήθηκαν με μερική απασχόληση διότι φρόντιζαν μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες. Από αυτές τις γυναίκες οι 9.100, όπως φαίνεται και παρακάτω, ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 30 έως 44 ετών και 1.600 γυναίκες ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 45 έως 64 ετών. (Πηγή: Eurofound)³

² http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics#Part-time_work

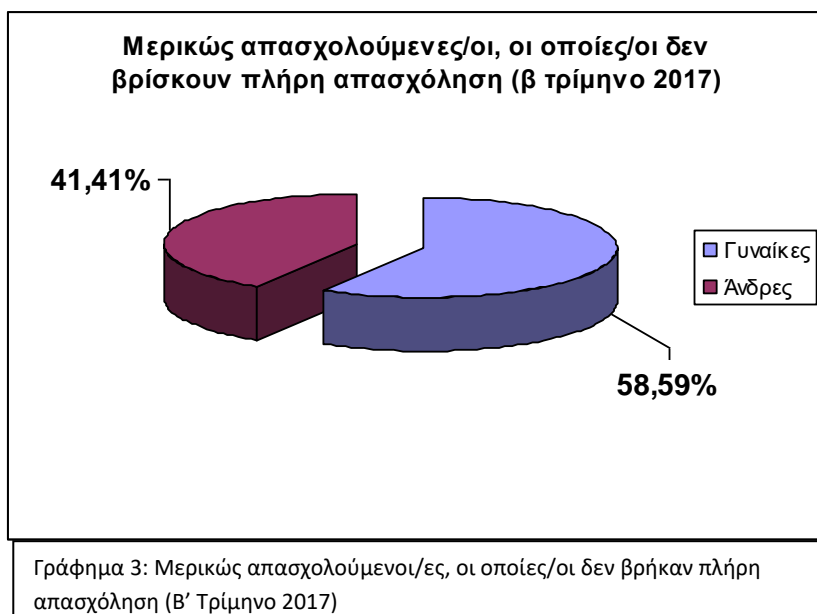
³ http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSB105/438/2912,11423/extras/texts/indexf_05_meriki_apasxolisi.pdf

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται, ανάλογα με την ηλικία, κάποιιοι από τους λόγους για τους οποίους οι γυναίκες απασχολούνται μερικώς, όπως αυτοί καταγράφηκαν το Β' Τρίμηνο 2017. Ιδιαίτερα αυξημένες τιμές παρατηρούνται στις γυναίκες με ηλικία από 30 έως 64, οι οποίες δεν μπορούσαν να βρουν πλήρη απασχόληση.

Πίνακας 2: Λόγοι που απασχολούνται μερικώς οι γυναίκες, ανάλογα με την ηλικία τους (σε χιλιάδες)

	Σύνολο μερικής απασχόλησης	ετών 15-19	ετών 20-24	ετών 25-29	ετών 30-44	ετών 45-64	65 ετών και άνω
Παρακολουθούν μαθήματα ή εκπαιδεύονται	9,9	0,2	5,2	1,5	1,6	1,3	0,0
Έχουν ασθένεια ή ανικανότητα	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,7
Δεν μπορούσαν να βρουν πλήρη απασχόληση	147,4	0,4	13,7	25,7	59,2	47,7	0,6
Φροντίζουν μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες	11,3	0,0	0,0	0,6	9,1	1,6	0,0
Άλλοι προσωπικοί ή οικογενειακοί λόγοι	25,0	0,8	1,0	1,7	9,1	11,1	1,2
Άλλοι λόγοι	26,4	0,1	1,7	1,1	8,8	12,4	2,4
Δε δήλωσαν το λόγο	5,5	0,2	0,0	0,3	1,2	3,4	0,4
Σύνολα	226,5	1,8	21,6	31,0	89,1	77,8	5,3

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Τριμηνιαία) - Β' Τρίμηνο 2017)

Στο Γράφημα 3 απεικονίζεται το σύνολο των μερικώς απασχολούμενων εργαζομένων, γυναικών και ανδρών, οι οποίες/οι δεν βρήκαν πλήρη απασχόληση. Ειδικότερα για τις γυναίκες και όπως παρατηρείται στον Πίνακα 4, από το σύνολο των 226.500 μερικώς απασχολούμενων γυναικών οι 147.400 (65,07%) δε μπόρεσαν να βρουν πλήρη απασχόληση. Από αυτές τις γυναίκες οι 59.200 (40,16%) ανήκαν στην ηλικιακή κατηγορία 30 έως 44 ετών και οι 47.700 (32,36%) ανήκαν στην ηλικιακή κατηγορία 45 έως 64 ετών. Επιπλέον αξιοσημείωτο είναι ότι η μερική απασχόληση αυξάνεται σταθερά από το 2006. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην αδυναμία εύρεσης εργασίας πλήρους απασχόλησης και είναι πιο έντονη στις νεότερες ηλικίες.

Σύμφωνα με στοιχεία απασχόλησης του ΕΦΚΑ για τον Δεκέμβριο του 2016, στις κοινές επιχειρήσεις οι άνδρες με μερική απασχόληση αντιπροσωπεύουν το 44,70 % και οι γυναίκες με μερική απασχόληση το 55,30 %. Στο σύνολο των κοινών επιχειρήσεων σε ασφαλισμένους με μερική απασχόληση το μέσο ημερομίσθιο ανέρχεται σε 23,25 ευρώ και ο μέσος μισθός σε 394,32 ευρώ. Το μέσο ημερομίσθιο των γυναικών στις κοινές επιχειρήσεις με μερική απασχόληση αντιπροσωπεύει το 97,39 % του αντίστοιχου ημερομισθίου των ανδρών. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, έχει συμπεριλάβει στους στόχους που έχει θέσει βάσει του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (Ε.Σ.Δ.Ι.Φ.) 2016-2020, την ουδέτερη ταξινόμηση των επαγγελματιών και την κατάρτιση από τις επιχειρήσεις με σύνταξη ετήσιων αναφορών σχετικά με την διάρθρωση των αμοιβών κατά φύλο.

Στον Πίνακα 3 απεικονίζεται η κατανομή της μέσης απασχόλησης (σε ώρες), του μέσου μισθού (σε ευρώ) καθώς επίσης και ο υπολογισμός του μέσου ημερομισθίου αλλά και ο αριθμός των ασφαλισμένων που απασχολούνται με μερική απασχόληση, ανά φύλο.

Πίνακας 3: Κατανομή του μέσου μισθού των ασφαλισμένων με μερική απασχόληση, ανά φύλο

Σύνολο κοινών επιχειρήσεων		Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολα
Μερική Απασχόληση (ο αριθμός ασφαλισμένων που δεν εργάζονται με πλήρες ωράριο ανεξάρτητα από τον αριθμό των ημερών εβδομαδιαίως)	Αριθμός Ασφαλισμένων (δεν είναι διακριτός, επειδή ο ίδιος ασφαλισμένος μπορεί να μετρηθεί τόσες φορές όσοι είναι και οι εργοδότες του)	263.461	325.975	589.436
Μέση Απασχόληση		16,36	17,56	16,96
Μέσο Ημερομίσθιο		23,67	22,83	23,25
Μέσος Μισθός		387,24	400,89	394,32

(Πηγή: ΕΦΚΑ, Στοιχεία Απασχόλησης: Δεκέμβριος 2016)⁴

Από τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ενώ οι γυναίκες αμείβονται λιγότερο (22,83€) κατά μέσο όρο έναντι των ανδρών (23,67€), ο μέσος μισθός τους είναι μεγαλύτερος. Αυτό συμβαίνει διότι απασχολούνται περισσότερες ώρες (17,56) σε σχέση με τους άνδρες (16,36).

⁴ http://www.efka.gov.gr/stats/files/apasxolisi_12_2016.zip

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται η κατανομή των μερικώς απασχολούμενων γυναικών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και τα σύνολα απασχόλησης του κάθε τομέα ξεχωριστά.

Πίνακας 4: Επίπεδο εκπαίδευσης μερικώς απασχολούμενων γυναικών και τομείς της οικονομικής τους δραστηριότητας (σε χιλιάδες)

Μονοψήφιος κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	Επίπεδο Εκπαίδευσης						
		Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	Έχουν πτυχίο τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης	Έχουν μεταδευτεροβάθμια τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει το Γυμνάσιο	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση ή δεν πήγαν σχολείο
Γεωργία, δασοκομία, αλιεία	26,0	0,0	1,4	0,9	8,6	5,1	9,0	1,2
Μεταποίηση	7,3	0,0	1,0	0,8	3,0	1,2	1,3	0,0
Κατασκευές	1,5	0,0	0,4	0,5	0,0	0,4	0,2	0,0
Εμπόριο. Επισκευή μηχανοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	46,5	0,0	9,5	5,5	25,1	3,9	2,1	0,5
Μεταφορά και αποθήκευση	2,3	0,0	0,1	1,2	0,5	0,4	0,1	0,0
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	33,9	0,0	6,6	3,8	16,6	3,5	3,5	0,0
Ενημέρωση και επικοινωνία	2,2	0,0	0,6	0,7	0,8	0,0	0,0	0,0
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	2,6	0,0	1,2	0,1	1,0	0,2	0,1	0,0
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	10,7	1,3	4,0	3,4	1,7	0,2	0,0	0,0
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	10,4	0,0	0,6	1,6	5,0	1,6	1,6	0,0
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1,8	0,0	0,0	0,2	0,9	0,1	0,6	0,0
Εκπαίδευση	37,6	3,2	21,1	4,3	6,3	1,5	1,1	0,0
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοιν. μέριμνα	13,5	0,8	5,0	3,5	2,5	0,6	1,1	0,0
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	5,4	0,9	1,6	0,8	1,9	0,2	0,0	0,0
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	9,5	0,0	1,0	3,1	4,3	0,4	0,7	0,0
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες	15,0	0,0	2,2	0,9	6,9	1,8	3,2	0,0
Σύνολα	226,5	6,3	56,4	31,4	85,2	21,2	24,6	1,7

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Τριμηνιαία) - Β' Τρίμηνο 2017)

Από τον παραπάνω πίνακα μπορεί εύκολα να παρατηρηθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των μερικώς απασχολούμενων γυναικών απασχολείται στους τομείς του εμπορίου (στην κατηγορία συμπεριλαμβάνεται η επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών), της παροχής υπηρεσιών εστίασης και καταλύματος και τέλος στον τομέα της εκπαίδευσης. Το ποσοστό απασχόλησης και στους τρεις τομείς ξεπερνάει το 50% του συνόλου των μερικώς απασχολούμενων γυναικών. Επιπλέον σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι το 37,6% των μερικώς απασχολούμενων γυναικών (85.200 γυναίκες) έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης ενώ μόλις το 2,7% του συνόλου έχουν μεταπτυχιακό τίτλο.

Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση των στοιχείων είναι η Ελληνική Στατιστική Αρχή, ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το **paratiritirio.isotita.gr** είναι ο διαδικτυακός κόμβος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) για τη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και διάχυση στατιστικών δεδομένων και δεικτών που σχετίζονται με τις πολιτικές ισότητας των δύο φύλων.

Σκοπός του είναι η αποτύπωση των έμφυλων διαφοροποιήσεων σε 12 βασικά πεδία πολιτικής και η παρακολούθηση των τάσεων, εξελίξεων στην Ελλάδα σε βάθος χρόνου. Περιλαμβάνει 82 δείκτες φύλου που είτε έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, είτε σχετίζονται με ειδικότερες εθνικές προτεραιότητες. Οι δείκτες συνοδεύονται από τα μεταδεδομένα, καθώς και από έγγραφα που αφορούν σε συναφείς εκθέσεις και μελέτες.

Paratiritirio.isotita.gr

e-mail: paratiritirio@isotita.gr